

HET SYMPOSIUM HOGERE VARKENSGEZONDHEID VINDT HALF JANUARI PLAATS. DE JURY SELECTEERDE **KANSHEBBERS VOOR DE GEZONDHEIDS-AWARD**. ZIJ WORDEN HIER VOORGESTELD.

Vijftal strijders voor gezondere varkens

De gehanteerde jurycriteria

- In hoeverre toont de kandidaat ondernemerschap?
- Hoe vernieuwend is de kandidaat op het vlak van varkensgezondheid?
- Is hoeverre is gezondheidsaanpak breed inzetbaar en haalbaar binnen de varkenshouderij?
- Wat draagt de aanpak bij aan de gezondheid voor mens en dier?
- Hoe welzijnsvriendelijk zijn de maatregelen?
- In welke mate draagt de aanpak van de genomineerde bij aan de duurzaamheid van de varkenshouderij?

varkenshouderij

E10

HET symposium Hogere Varkensgezondheid van voerfabrikant Coppens en fokkerijorganisatie PIC vindt op 17 januari 2012 voor de zesde keer plaats. Plaats van handeling is ditmaal de evenementenhal in Venray (L.).

Net als voorgaande jaren maakt ook dit jaar de uitreiking van de wisselbeker 'Varkens gezonder produceren' deel uit van het programma. De beker ging in 2011 naar Eric en Ine van den Heuvel in Nistelrode (N.-Br.). Zij hebben alles op alles gezet om de MRSA-bacterie van

hun zeugenbedrijf weg te krijgen.

Uit een tiental kandidaten heeft de jury dit jaar vier kandidaten en een koppel geselecteerd die meedingen naar de wisseltrofee in 2012. De kandidaten worden verderop voorgesteld. De meeste komen uit de periferie. Uitzondering vormen de gebroeders Cornelissen. Zij hebben varkens en slaagden erin de gezondheidskosten op hun bedrijf te halveren.

De jurering is in handen van Annechien ten Have, vakgroepvoorzitter varkenshouderij van LTO, Wyno Zwanenburg, NVV-voorzitter en Hetty van Beers, die-

renarts bij de Universitaire Landbouwhuisdieren Praktijk in Harmelen (U.). Dit drietal wordt aangevuld met de laatste drie winnaars van de award. Juryvoorzitter is dit keer Wyno Zwanenburg. Iedereen binnen de sector kan meedingen naar de award. Voorwaarde voor nominatie is dat iemand zich verdienstelijk maakt op het punt van varkensgezondheid. Een deelnemer moet zijn voorgedragen door minstens twee mensen of organisaties, waaronder een dierenarts.

Kees van Dooren

HUUB VAN SCHIJNDEL ONTWIKKELT **VEEWAGENS DIE AUTOMATISCH TE ONTSMETTEN ZIJN EN MET EEN VOLLEDIG GECONDITIONEERD KLIMAAT**. 'DE VERLIEZEN BLIJVEN DAARDOOR TOT 7 PROCENT LAGER.'

'Ik ben helemaal gek van dat spul'

Huub van Schijndel heeft zich een helder doel voor ogen gesteld: „Ik wil dat het comfort in veewagens binnen vijf jaar van een hoger niveau is dan in een touringcar.”

Van Schijndel is voorgedragen voor de award omdat hij zich gedreven inzet voor verbetering van het diertransport. Zowel op het punt van dierenwelzijn, als diergezondheid. Aan passie ontbreekt het niet bij Van Schijndel. „Ik ben helemaal gek van dat spul”, zoals

hij zelf zegt.

Om een aangenaam klimaat te realiseren in auto's, ontwikkelt carrosseriebouwer Berdex wagens waarin niet alleen de temperatuur, maar ook het CO₂-gehalte wordt geregeld. De lucht is dan altijd fris. Algemeen directeur Van Schijndel legt uit dat nu

klimatiseerde auto's minder wordt geventileerd zodra de temperatuur onder de 15 graden zakt. De lucht wordt dan te weinig ververst. De oplossing is volgens hem meer verwarmen en tegelijk frisse lucht blijven aanvoeren.

Economisch kan geklimatiseerd vervoer uit, is de overtuiging van Van Schijndel. Vooral bij jonge dieren. Biggen in dichte auto's gaan minder achteruit in conditie en starten beter op in de nieuwe stal. „De verliezen zijn 5 tot 7 procent lager.”

Een tweede punt dat Van Schijndel verbeteren wil is de hygiëne bij veewagens. „Ontsmetten van natte wagens

heeft geen zin. Ik wil dat na het reinigen de klep dicht gaat en de chauffeur met één druk op de knop een installatie in werking zet die de auto verwarmt en dus droogt. Daarna wordt een nevel met desinfecteringsmiddel in de auto gespoten. Tenslotte wordt de auto weer verwarmd om gegarandeerd alle schadelijke kiemen te doden. Deze aanpak ontsmet beter en is veilig voor de chauffeur.”

Van Schijndel verwacht dat ziekteoverdracht door transport binnen vijf jaar is uitgesloten, zodra de genoemde technieken massaal opgang maken.



FOTO: BART NIJS FOTOGRAFIE

PROFIEL

Naam: Huub van Schijndel (57). **Plaats:** Wanroij (N.-Br.). **Bedrijf:** Berdex carrosseriebouwer met 62 personeelsleden, Van Schijndel is algemeen directeur.

DE GEBROEDERS CORNELISSEN WISTEN DE **GEZONDHEIDSKOSTEN PER ZEUG TE HALVEREN**. ZE ZIJN ONDER DE INDRUK VAN HET RESULTAAT. 'JE KRIJGT VOORAF GEEN GARANTIE DAT HET SLAAGT.'

'Werkelijk ondenkbaar dat zo iets kan'

De gebroeders Cornelissen hebben het roer volledig omgegooid. Emil Cornelissen: „In 2007 ging het net als nu economisch slecht in de varkenshouderij. We zochten naar mogelijkheden voor kostprijsverlaging. In de gezondheidskosten was veel te halen. We

betaalden €130 per zeug per jaar. Het geld ging vooral op aan vaccins en antibiotica. En in

feite met een technisch en economisch resultaat van nul.”

Reden voor de gebroeders om een aantal drastische maatregelen te treffen. Wat voorbeelden: werken volgens protocollen, biggen zoveel mogelijk tot aan de slacht bij elkaar houden en werken vol-

gens een meerwekensysteem, zodat op gezette tijden grote groepen

dieren in een keer worden verplaatst over het bedrijf.

De maatregelen treffen doel. De overdracht van schadelijke kiemen is sterk gereduceerd. De gezondheidskosten per zeug zijn gehalveerd. Bij de vleesvarkens zakte de dierdagdosering van 100 naar gemiddeld 15 nu. Reden dat de broers genomineerd zijn.

Onder de indruk

Emil is nog steeds onder de indruk: „Werkelijk ondenkbaar dat zo iets kan. Je krijgt vooraf geen garantie dat de maatregelen slagen. Tegelijk hadden we niets te verliezen. Zoals het nu draait op het bedrijf, vind ik fantastisch.”

Broer Arno, die de vleesvarkens doet, was aanvankelijk sceptisch over de maatregelen om de diergezondheid te verbeteren. Dat is nu wel anders, verklaart Emil. „Gezonde dieren leveren vooral in de mesterij geld op. Hij is nu fanatieker dan ik.”

Doel van de ondernemers is de gezondheidskosten verlagen tot €45 per zeug. Streptokokken bij gespeende biggen staan dat nog in de weg.

Emil ziet dat de diergezondheid op bedrijven verbetert. Hij vindt het wel jammer dat de maatschappij dat moet afdwingen. „We laten het te ver komen. Dat is slecht voor het sectorimago.”

PROFIEL

Naam: Arno (45) en Emil (43) Cornelissen. **Plaats:** Rijkevoort (N.-Br.). **Bedrijf:** 4.300 zeugen en 22.000 vleesvarkens plus huurhallen met vleesvarkens.

FOTO: BART NIJS VAKFOTOGRAFIE



E11

MARK SCHIPPERS KOPPELT GEZONDHEIDSADVIES AAN ZIJN PRODUCTEN. HIJ BLIJFT OOK INNOVEREN. ER LOOPT EEN PROEF MET **ELEKTRONISCHE DIERHERKENNING**. 'BIEDT EEN SCHAT AAN INFORMATIE.'

'We willen elk varken uniek maken'

Mark Schippers is niet alleen voorgedragen en genomineerd voor de gezondheidsaward omdat hij producten ontwikkelt en verkoopt om hygiënischer te werken op bedrijven. Hij spoort boeren ook aan om te werken aan gezonde dieren, staat genoteerd bij zijn voordracht.

Binnen zijn bedrijf heeft dat de laatste vijf jaren tot een enorme omschakeling geleid. Schippers: „Tot vijf jaar terug kwam onze omzet uit dozen

schuiven, verkopen dus. We doen uiteraard nog steeds handel, maar onze omzet komt tegenwoordig vooral uit het leveren van kennis, gekoppeld aan producten. Een goed voorbeeld is de hygiënecheck op bedrijven. We be-

geleiden boeren om gestructureerd te werken aan hygiëne.”

Schippers is er zonder meer van overtuigd dat diergezondheid en terughoudend gebruik van antibiotica beginnen bij de

bedrijfsvoering. „De veehouder moet daarvoor een omslag in zijn denken maken.” Hij is daarom blij dat diergezondheid de laatste jaren sterk in de belangstelling staat. „Hoe meer mensen hetzelfde roepen, hoe groter het draagvlak onder boeren.”

Dierherkenning

De ontwikkelingen in de sector gaan hard. Nederland loopt daarin voorop, stelt Schippers. Innovaties bieden volgens hem nieuwe kansen. Als voorbeeld noemt hij elektronische dierherkenning. „We willen elk varken uniek maken. Dit zit nog in de proeffase. We volgen nu

5.000 biggen. Door de geschiedenis van ieder dier vast te leggen wordt alles traceerbaar. Zo kun je aantonen dat een varken geen antibiotica heeft gehad. Slachterijen hebben hier veel belangstelling voor. Het gaat een meerprijs opleveren voor de boer. Het biedt de varkenshouder tevens een schat aan managementinformatie. Denk aan voeropname, genetica en medicijnen.”

Een product dat zich heeft bewezen is de biggenbehandel-unit, volgens Schippers. „Die verkleint het risico van ziekteoverdracht tussen dieren enorm, zodat veel minder antibiotica nodig zijn.”

PROFIEL

Naam: Mark Schippers (42). **Plaats:** Bladel (N.-Br.). **Bedrijf:** Schippers Bladel is wereldwijd actief en heeft in 11 landen een eigen vestiging. Mark Schippers is directeur.

FOTO: FOTOBURO BERT JANSEN



MET HULP VAN GELUID- EN BEELDTECHNIEK ONTWIKKELDE ERIK VRANKEN EEN **EARLY WARNING-SYSTEEM** VOOR VARKENSHOUDERS. 'IK MOET EERST WEL BEWIJZEN DAT DIT LONEND IS.'

'Varkens in een slimme omgeving plaatsen'

De rode draad in het werk van Erik Vranken vormt de uitdaging om economie, dierenwelzijn en -gezondheid en stalemissies met elkaar te verzoenen. Dit heeft aanvankelijk nogal iets ongrijpbaars in zich. Toch blijkt dat niet het geval. Fancom heeft technieken ontwikkeld om varkens continu te monitoren. In eerste instantie helpt de techniek boeren om afwijkingen in de ontwikkeling

of het gedrag van dieren direct waar te nemen. Daarnaast biedt ze de varkenshouderij managementinformatie om de bedrijfsvoering te optimaliseren.

Voorbeeld is de eye-scan. Hierbij bepaalt een camera de contouren van de varkens, zodat dagelijks de gewichten bekend zijn.

Een techniek die in de testfase zit, is het meten van hoest bij varkens; een

vorm van geluidsanalyse.

Monitoren en vroeg signaleren, zodat de varkenshouder elk gewenst moment kan bijsturen, is een ontwikkeling waar Vranken in gelooft. Niet meer na afloop van een ronde varkens signaleren dat ergens in de stal iets mis is gegaan. Dit helpt om dieren gezonder te houden, zodat minder antibiotica nodig zijn. Maar na interpretatie van de observaties bieden deze ook veel managementinformatie om de bedrijfsvoering te verbeteren. Vranken: „We plaatsen de dieren in een slimme omgeving.”

Lonend

Vranken twijfelt er niet aan of

de techniek waar hij aan werkt lonend is te krijgen op een varkensbedrijf. „Het is rond te rekenen. Het voordeel zit in gezondere dieren, minder antibiotica en lagere voerkosten. Daarnaast verbetert het dierenwelzijn en stijgt de benutting van grondstoffen. Dat leidt tot lagere emissies.”

Op heel grote bedrijven en integraties in het buitenland maakt deze techniek al opgang, zegt Vranken. Volgens hem bestaat in Nederland ook behoefte aan een dergelijke benadering. „Ik moet alleen eerst wel bewijzen dat deze aanpak de varkenshouder geld oplevert.”



FOTO: FOTOBURO BERT JANSEN

PROFIEL

Naam: Erik Vranken (50). **Plaats:** Panningen (L.). **Bedrijf:** Fancom. Vranken is researchmanager bij Fancom en een dag per week docent aan de Universiteit van Leuven (B.).

VOLGENS MART SMOLDERS BREIDT HET **GEZONDHEIDSDENKEN ONDER VARKENSHOUDERS** ZICH ALS EEN OLIEVLEK UIT. 'SLECHT MANAGEMENT KUN JE NIET MET HOGE GEZONDHEIDSKOSTEN AFKOPEN.'

'Over drie jaar is het antibioticagebruik geen issue meer'

Op één punt onderscheidt Mart Smolders zich in elk geval van de overige kandidaten: hij is als pleitbezorger voor gezonde varkens voor het tweede jaar achtereenvolgens genomineerd.

Als hij terugblijkt, stelt hij vast dat het afgelopen jaar enorme vooruitgang is geboekt op het punt van varkensgezondheid. „Je

kunt varkenshouders in drie categorieën indelen. Een kopgroep van 20 procent, een middengroep van 60 procent en 20 procent die achteraan komt. De kopgroep werkte een jaar terug al aan verbetering van de diergezondheid. Daar is nu de hele middengroep bijgekomen. Het gezondheidsdenken breidt zich als een olievlek uit. Over drie jaar is het antibioticagebruik in de varkens-

houderij geen issue meer.”

In Sterksel hebben ze niet stilgezeten. Op het punt van diergezondheid zijn volgens Smolders twee dingen heel belangrijk geweest: het eerste is ontwikkelen van hygiëne- en voedingsbeleid om streptokokken-infecties bij gespeende biggen tegen te gaan. Het tweede punt is kennisoverdracht. Het innovatiecentrum ontving veel varkenshouders, erfbetreders en dierenartsen om hen kennis en bewustzijn bij te brengen over het belang van gezonde varkens. Ook onder dierenartsen is dat bewustzijn nog niet bij iedereen aanwezig, weet Smolders.

Hij verbaast zich daarover. „Ik vind het nog steeds ongelofelijk dat een deel van de varkenshouders met hoge gezondheidskosten de effecten van slecht management afkoopt. Er zijn voorbeelden genoeg dat met goed management het economisch resultaat enorm stijgt.”

Verbetering van de diergezondheid vraagt volgens Smolders om een andere denkwijze. „Bij bestrijding van streptokokken geldt dat nog sterker dan bij luchtwegkwalen, waar tot dusver de focus vooral op lag. Dan komt het aan op hygiëne, voeding en management. Een totaal-aanpak dus.”



FOTO: FOTOBURO BERT JANSEN

PROFIEL

Naam: Mart Smolders (34). **Plaats:** Sterksel (N.-Br.). **Bedrijf:** Varkens Innovatiecentrum. Smolders is bedrijfsleider. Zijn focus is gericht op gezondheid en verminderen van antibiotica.